

Pozmeňujúci a doplňujúci návrh

poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Lucie Ďuriš Nicholsonovej k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a doplňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a doplňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (tlač 946)

1. V čl. I bod 30 § 23 ods. 4 písm. b) sa doplňa tretím bodom, ktorý znie:

„3. právoplatnosti rozhodnutia o peňažnom príspevku na osobnú asistenciu, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím bola odkázaná na opatrovanie a opatrovateľovi sa do dňa právoplatnosti rozhodnutia o peňažnom príspevku na osobnú asistenciu poskytoval peňažný príspevok na opatrovanie podľa § 40.“.

Odôvodnenie k bodu 1:

Návrhom sa vytvárajú podmienky na preklopenie obdobia prechodu z peňažného príspevku na opatrovanie na peňažný príspevok na osobnú asistenciu, aby bolo možné peňažný príspevok na opatrovanie vyplácať až ku dňu právoplatnosti rozhodnutia o priznaní peňažného príspevku na osobnú asistenciu. Návrhom sa eliminujú negatívne skúsenosti z praxe. Klienti nemajú istotu, či im bude priznaný peňažný príspevok na osobnú asistenciu a v akom rozsahu a sami nemajú dostatok finančných prostriedkov na platenie odmeny osobného asistenta a to napriek tomu, že síce by im mohol byť peňažný príspevok priznaný odo dňa podania žiadosti, ale toto obdobie prechodu je obvykle veľmi zdĺhavé, niekedy trvá aj viac mesiacov. Osobní asistenti nemajú záujem tak dlho čakať na vyplatenie odmeny. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny postupujú v praxi tak, že podaním žiadosti o peňažný príspevok na osobnú asistenciu automaticky odnímajú občanom peňažný príspevok na opatrovanie alebo zastavujú jeho výplatu, čím ich, ale aj ich opatrovateľov, dostávajú do neriešiteľnej sociálnej a nepriaznivej finančnej situácie.

2. V čl. I sa za bod 50 vkladá nový bod 51, ktorý znie:

„51. V § 38 sa vypúšťa odsek 17.

Nasledujúce body sa primerane prečísľujú.

Tento bod nadobúda účinnosť 1. júla 2018.

Odôvodnenie k bodu 2:

Navrhuje sa, aby sa pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov nebol skúmaný príjem osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a príjem spoločne s ňou posudzovaných osôb a príspevky sa poskytovali bez ohľadu na výšku príjmu osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

Ako príklad úspory finančných prostriedkov uvádzame peňažný príspevok kompenzujúci zvýšené výdavky súvisiace s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia. Podľa poskytnutej informácie Ústredia práce, soc. vecí a rodiny SR zo dňa 22. februára 2018 zanikol k 1. júlu 2017 nárok na poskytovanie tohto peňažného príspevku z dôvodu prekročenia zákonom stanovenej hranice príjmu (3-násobok sumy životného minima) 846 osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, pričom u ďalších 609 osobách s ťažkým zdravotným postihnutím nie je v štatistike uvedený dôvod zániku nároku na výplatu tohto PP, spolu 1 455 osobám, čo z celkového počtu poberateľov tohto peňažného príspevku k 1. júlu 2017 85 773 osôb s ťažkým zdravotným postihnutím predstavuje 1,70 %. Úspora za obdobie od 1. augusta 2017 do 31. júla 2018 (príspevok sa vypláca mesiac pozadu) predstavuje 323 359,2 eura. S ohľadom na ročné výdavky na PP kompenzujúce zvýšené výdavky je možné odhadnúť úsporu finančných prostriedkov vo výške cca 1 milión eur.

Zastavenie výplaty príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov z dôvodu prekročenia zákonom stanovenej hranice výšky príjmu považujú osoby s ťažkým zdravotným postihnutím za nespravodlivé, nakoľko si musia zvýšené výdavky hrať z vlastného príjmu a sú tak demotivované riešiť si napriek svojmu postihnutiu svoju sociálnu situáciu, napríklad zamestnaním.

V júli 2017 vznikol nárok na výplatu minimálne jedného peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov 155 536 osobám s ťažkým zdravotným postihnutím. Ak percento osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorým bola pozastavená výplata peňažného príspevku kompenzujúceho zvýšené výdavky na hygienu a opotrebovanie šatstva (1,7 %) uplatníme na všetky osoby s nárokom na výplatu peňažného príspevku kompenzujúceho zvýšené výdavky, pozastavila sa výplata peňažného príspevku kompenzujúceho zvýšené výdavky v júli 2 644 osobám s ťažkým zdravotným postihnutím. Preto by bolo vhodné zvážiť, či je únosné každoročne testovať príjem cca 158 000 osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, aby sa príspevky zastavili 2 650 osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, keď pri štátnych sociálnych dávkach, napr. v prípade prídavku na dieťa, ich štát vypláca všetkým rodičom bez ohľadu na výšku ich príjmu.

Úspory finančných prostriedkov dosahované krátením, resp. zastavením výplaty príspevku na osobnú asistenciu a zastavením výplaty príspevkov kompenzujúcich zvýšené výdavky sú neprimerané k nákladom, ktoré štát prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny vynakladá každoročne na preverovanie výšky príjmu minimálne 158 tisíc osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, čo možno považovať za neefektívny výkon štátnej správy.

3. V čl. I. bod 52 znie:

„52. V § 40 odseky 7 až 9 znejú:

„(7) Peňažný príspevok na opatrovanie je mesačne 95,16% sumy minimálnej mzdy pre zamestnanca v pracovnom pomere odmeňovaného mesačnou mzdou pri opatrovaní jednej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a mesačne 142,74 % sumy minimálnej mzdy pre zamestnanca v pracovnom pomere odmeňovaného mesačnou mzdou pri opatrovaní

dvoch alebo viacerých fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ak tento zákon neustanovuje inak.

(8) Peňažný príspevok na opatrovanie určený podľa odseku 7 sa zníži o 15 %, ak fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na opatrovanie sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby.^{1a)}

(9) Peňažný príspevok na opatrovanie určený podľa odseku 7 sa zníži o 5 %, ak fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na opatrovanie sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby.^{1a)}“.

4. V čl. I sa vypúšťajú body 53 a 54.

Nasledujúce body sa primerane prečísľujú.

Odôvodnenie k bodom 3. a 4.:

Navrhujeme poskytovať peňažný príspevok na opatrovanie vo výške, ktorou štát prispieva poskytovateľom sociálnych služieb v zariadeniach podmienených odkázanosťou podľa § 78a zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách na pokrytie mzdových nákladov spojených so zabezpečením pomoci pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby v stupni VI, t. j. 456,75 € mesačne. Považujeme za spravodlivé, aby štát pristupoval k opatrovateľom/poskytovateľom pomoci fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby porovnateľne ako keď sú opatrovaní v pobytových celoročných zariadeniach sociálnych služieb. Preto navrhujeme, aby sa rovnakou sumou prispievalo aj neformálnym opatrovateľom. Na rozdiel od poskytovateľov sociálnych služieb, v domácom prostredí títo neformálni opatrovatelia zabezpečujú opatrovanej osobe nielen pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, ale aj pomoc pri starostlivosti o domácnosť a pomoc pri vykonávaní základných sociálnych aktivít, na úhradu ktorých v zariadeniach sociálnych služieb často, z dôvodu nízkych príjmov klientov, musia prispievať aj obce a vyššie územné celky. Takýto prístup prispeje k čo najdlhšiemu zotrvaní osoby odkázanej na pomoc v domácom prostredí, čím dôjde k úsporám verejných prostriedkov, naplneniu cieľov deklarovaných štátom v duchu zámerov a programov EÚ, a v neposlednom rade k zmierneniu existenčných problémov a morálnejšiemu oceneniu ľudí, ktorí sa rozhodli obetovať veľkú časť svojho života a energie pomoci blízkej osobe.

S cieľom zjednodušiť znenie uvedených ustanovení a ich aplikácie v praxi navrhujeme nové znenie odsekov 7 až 9. Navrhované percentuálne zníženie základnej výšky sumy peňažného príspevku na opatrovanie podľa nášho názoru zohľadňuje zvýšenie mieru starostlivosti pri opatrovaní viacerých osôb a na druhej strane aj zníženie mieru starostlivosti pri súčasnom poskytovaní sociálnej služby. Osobitný prístup k stanovovaniu sumy peňažného príspevku pri opatrovaní viacerých osôb s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaných na opatrovanie vo vzťahu k ich navštevovaniu zariadení sociálnych služieb nepovažujeme za správny a spravodlivý, nakoľko takýto prístup nie je uplatňovaný ani pri navýšení tohto príspevku (polovica určenej sumy bez ohľadu na ďalšie skutočnosti).

5. V čl. I body 55 až 57 znejú:

„55. V § 40 sa vypúšťajú odseky 10 až 12.

Doterajšie odseky 13 až 24 sa označujú ako odseky 10 až 21.“.

56. V § 40 ods. 10 sa vypúšťajú slová „a 12“.

57. V § 40 ods. 11 sa slová „až 12“ nahrádzajú slovami „až 9“.“.

6. V čl. I bod 65 znie:

„65. V § 43 ods. 2 a 3 sa slová „§ 40 ods. 16, 18 až 20“ nahrádzajú slovami „§ 40 ods. 13, 15 až 17“.“.

Odôvodnenie k bodom 5 a 6:

Považujeme za dôležité peňažný príspevok na opatrovanie poskytovať bez ohľadu na to v akom sociálnom postavení sa nachádza fyzická osoba, ktorá zabezpečuje opatrovanie, t. j. bez ohľadu na to, či ide o osobu v produktívnom veku alebo poberateľa dôchodkovej alebo výsluhovej dávky. Vzhľadom na to navrhujeme v § 40 vypustiť odseky 10 a 11. Fyzická osoba v produktívnom veku ako aj poberateľ dôchodkovej alebo výsluhovej dávky poskytujú rovnakú starostlivosť svojim blízkym osobám a z uvedeného dôvodu by k nim mala byť spoločnosť rovnako solidárna a to aj pri výške peňažného príspevku. Zohľadňovanie sociálneho postavenia opatrovateľov pri určovaní výšky peňažného príspevku na opatrovanie je možné považovať za nerovnaký prístup a za diskrimináciu. Ak poberá opatrujúca osoba niektorú z dôchodkových dávok, táto sa mu poskytuje za zásluhovosť - celoživotnú prácu a nie za opatrovanie. Argumentácia, že poberateľ dôchodkovej dávky je už príjmovovo zabezpečený na rozdiel od opatrujúcej osoby v produktívnom veku nie je prijateľná, nakoľko na rozdiel od svojich rovesníkov, títo opatrovatelia-dôchodcovia, sú namiesto odpočinku alebo v pokračovaní v aktívnej pracovnej a spoločenskej činnosti, zapojení do náročného opatrovania prevažne blízkej osoby 24 hodín denne.

Požiadavku na vypustenie sledovania príjmu opatrovanej osoby (§ 40 odsek 12) navrhujeme s cieľom zabrániť znižovaniu základnej navrhovanej výšky peňažného príspevku na opatrovanie. Ochranu príjmu opatrovanej osoby vo výške 1,7 násobok sumy životného minima, nemožno považovať za postačujúcu. Opatrovaná osoba musí uspokojovať zo svojho príjmu (najčastejšie invalidného alebo starobného dôchodku) nielen bežné výdavky spojené s domácnosťou a stravovaním, ale aj zvýšené výdavky súvisiace s jej zdravotným postihnutím (lieky, náklady prepravy, doplatky zdravotnej starostlivosti, pomôcky a pod.). Vzhľadom k výške dôchodkových dávok táto suma často nepostačuje ani na pokrytie uvedených výdavkov a nie ešte na doplatok rodinnému príslušníkovi za poskytovanú starostlivosť. Mnohým opatrovateľom sa pritom neúmerne a opakovane znižuje peňažný príspevok na opatrovanie a to vždy pri zvýšení príjmu opatrovaných, najmä invalidného alebo starobného dôchodku. V dôsledku takéhoto postupu sa opatrovatelia dostávajú aj do situácie, keď ich peňažný príspevok na opatrovanie je vo

výške 0 eur alebo sa pohybuje vo veľmi nízkych – symbolických sumách, ktoré nemožno považovať za sumy, ktoré by mali predstavovať pre opatrovateľov náhradu príjmu, z ktorého by si mali zabezpečiť svoju existenciu. Pre mnohých opatrovateľov je peňažný príspevok pritom jediným zdrojom ich príjmu, keďže popri náročnom opatrovaní, a to nielen z hľadiska fyzickej záťaže, ale aj z časového hľadiska, nemajú mnohí opatrovatelia možnosť pracovať.

Predložené návrhy na zmeny týkajúce sa peňažného príspevku na opatrovanie sú reakciou na dlhodobú a opakovanú nespokojnosť rodinných opatrovateľov s výškou peňažného príspevku na opatrovanie a so spôsobom výpočtu peňažného príspevku na opatrovanie, ako aj nespokojnosťou súvisiacou s rozdielnou výškou príspevku na opatrovanie v závislosti od toho, či odkázanú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím opatruje fyzická osoba v produktívnom veku alebo fyzická osoba poberajúca dôchodkovú alebo výsluhovú dávku. Pri návrhu zvýšiť výšky peňažného príspevku na opatrovanie sa vychádzalo aj zo skutočnosti, že tzv. „rodinní opatrovatelia“ šetria výrazným spôsobom verejné zdroje samosprávy tým, že vo svojom rodinnom prostredí opatrujú svojich blízkych, a v dôsledku toho nie je potrebné, aby štát a samospráva na nich vynakladala ďalšie zdroje, ktoré sú nevyhnutné k zabezpečeniu prevádzky pobytových sociálnych služieb. Ako vyplýva zo štatistických údajov, prijímatelia sociálnych služieb, hlavne umiestnení u verejných poskytovateľov sociálnych služieb, neplatia prostredníctvom úhrady všetky ekonomicky oprávnené náklady danej sociálnej služby, ale podieľajú sa na nej v priemere 1/3 nákladov a zvyšok nákladov sa dopláca z verejných zdrojov, t. j. z prostriedkov štátu a samosprávy.

7. V čl. I sa za bod 76 sa vkladá nový bod 77, ktorý znie:

„77. V § 49 ods. 3 sa na konci pripája táto veta: „Peňažný príspevok na osobnú asistenciu sa vypláti osobnému asistentovi na základe výkazu o počte hodín vykonanej osobnej asistencie aj v prípade, ak nie je výkaz o počte hodín vykonanej osobnej asistencie podpísaný fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím.“.

Nasledujúce body sa primerane prečísľujú.

Tento bod nadobúda účinnosť 1. júla 2018.

Odôvodnenie k bodu 7:

Navrhujeme upraviť situáciu vyplácania peňažného príspevku po smrti občana s ťažkým zdravotným postihnutím - užívateľa osobnej asistencie a to aj na základe výkazu o počte hodín vykonanej osobnej asistencie, ktorý nie je podpísaný užívateľom osobnej asistencie, nakoľko to nemohol/ nestihol podpísať z dôvodu úmrtia. V praxi vznikajú paradoxné situácie, keď úrady práce, sociálnych vecí a rodiny žiadajú v súlade s prílohou č. 16 zákona od osobných asistentov, aby predložili výkaz podpísaný nebohú osobou. Spôsobuje to značné problémy a v dôsledku toho sa osobný asistent mnohokrát dostane k svojej odmene až za niekoľko mesiacov.

8. V čl. I sa za bod 92 vkladajú nové body 93 až 95, ktoré znejú:

„93. V prílohe č. 10 sa v súhrnnom stĺpci so záhlavím „Príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vyjadrený v násobkoch sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom²⁹⁾“ dopĺňa 5. stĺpec so záhlavím „nad 5“ a percentuálnymi výškami príspevku v prvom cenovom pásme „0 %“, v druhom cenovom pásme „0 %“ a v treťom cenovom pásme „60 %“.

94. V prílohe č. 11 sa v súhrnnom stĺpci so záhlavím „Príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vyjadrený v násobkoch sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom²⁹⁾“ dopĺňa 5. stĺpec so záhlavím „nad 5“ a percentuálnou výškou príspevku „70 %“.

95. V prílohe č. 13 sa v súhrnnom stĺpci so záhlavím „Príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vyjadrený v násobkoch sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom²⁹⁾“ dopĺňa 5. stĺpec so záhlavím „nad 5“ a percentuálnou výškou príspevku „40 %“.

Nasledujúce body sa primerane prečísľujú.

Odôvodnenie k bodu 8:

V prípade cenovo vysoko náročných kompenzačných pomôcok, cenovo náročných úprav, v prípade motorových vozidiel a v prípade psa so špeciálnym výcvikom navrhujeme poskytovať peňažný príspevok vo výške 60 %, resp. 70 % z ceny osobám s ťažkým zdravotným postihnutím s príjmom presahujúcim 5-násobok sumy životného minima. Nepovažujeme za sociálne spravodlivé, aby sa osobám s vyššími príjmami neposkytoval žiadny príspevok na kúpu cenovo náročných kompenzačných pomôcok a tieto osoby si tak museli hradiť cenu pomôcky, motorového vozidla alebo psa so špeciálnym výcvikom v plnej výške (napr. cena psa so špeciálnym výcvikom predstavuje cca 6000 eur).

9. V čl. II bod 1 znie:

„1. V § 15 ods. 1 písmeno e) znie:

„e) fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu³⁵⁾ a fyzická osoba, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím najmenej 120 hodín mesačne podľa osobitného predpisu^{35a)}, a podala prihlášku na dôchodkové poistenie z dôvodu výkonu tejto osobnej asistencie, ak nie je dôchodkovo poistená podľa písmen a) až d), nebol jej priznaný predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok a nedovršila dôchodkový vek,“.

Odôvodnenie k bodu 10:

Návrhom sa znižuje počet hodín osobnej asistencie zo 140 hodín na 120 hodín, ktoré má osobný asistent podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím. Cieľom je zabezpečiť, aby mohli byť povinne dôchodkovo poistení aj osobní asistenti, ktorí vykonávajú osobnú asistenciu v rozsahu najmenej 120 hodín mesačne. Predovšetkým ide o osobných asistentov, ktorí sú blízkymi osobami, hlavne rodičia plnoletých detí s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorým osobitná

právna úprava, ktorou je zákon č. 447/2008 Z. z. neumožňuje vykonávať osobnú asistenciu viac ako 4 hodiny denne a tým sa nemôže rodič preukázať zmluvou v rozsahu 140 hodín mesačne. V dôsledku toho sa však dostávajú rodičia do situácie, že nie sú vôbec dôchodkovo poistení a takýto prístup štátu chápu ako veľkú nespravodlivosť a diskrimináciu. Nechápu prečo rodič zabezpečovaním starostlivosti o svoje ťažko postihnuté dieťa nemá nárok zabezpečiť si dôchodok na svoju starobu. V skutočnosti totiž rodičia nevykonávajú starostlivosť len 4 hodiny, ale mnoho hodín navyše. Hlavne vo večerných hodinách a v noci je nemožné zabezpečiť k občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím osobných asistentov a tak to supľujú rodičia. Rodičia poukazujú aj na to, že opatrovateľom v pobytových zariadeniach sa započítavajú odpracované roky a nechápu prečo aj k nim nie je spoločnosť solidárna. Poukazujú na to, že štát a samospráva prispieva na klientov pobytových zariadení vyššou sumou ako na opatrovateľov a opatrovaných, ktorí sú v domácom prostredí. Navyše príjem z osobnej asistencie si musí každý osobný asistent aj zdaniť.

**Podpisová listina k pozmeňujúcemu a doplňujúcemu návrhu
poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Lucie Ďuriš Nicholsonovej k vládnemu
návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných
príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení
niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon
č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (tlač 946)**

1. KAROL GALEK
2. OMDREO DUSIÁL
3. JANKA CILÁNIKOVÁ
4. MĽADĽO ŽUŽHOVÁ
5. ZKAVISAD GRŠTICIOF
6. Eugen JURZIOA
7. MIROSLAV IVAN
8. Pavolka Radobov
9. MILAN LAURENČÍK
10. Anna Zemanová
11. Ján Kútoch
12. Jozá Gaborčíková
13. SILVIA SHANZAJ
14. ALAN SUCHÁNEC
15. Jozef Mihet
16. Lucia Ďuriš Nicholsonová

